

Пётра Мурзёнак: Дзейнасць Беларускага інстытута навукі і мастацтваў у Канадзе (БІНІМ, Канада) за перыяд з лістапада 2020 года па кастрычнік 2023 года *(са справаздачы на агульным сходзе Інстытута 18 лістапада 2023 года)*

Belarusian Institute of Arts and Sciences, Canada

Звесткі аб дзейнасці Беларускага інстытута навукі і мастацтваў Канада (БІНІМ, Канада)

за тры гады, за перыяд з лістапада 2020 года па кастрычнік 2023 года

(папярэдні агульны сход інстытута прайшоў у віртуальным фармаце 18 кастрычніка 2020 г.)

I. Агульныя палажэнні аб дзейнасці БІНІМ, Канада

1. Управа БІНІМ, Канада

Па стану на 30 кастрычніка 2023 года ва Управу інстытута ўваходзяць:

- Пётра Мурзёнак – старшыня
- Аляксандр Каралькевіч – намеснік старшыні
- Юрась Рапецкі - сакратар
- Валянціна Шаўчэнка – скарбнік
- Івонка Сурвіла – сябра
- Руслан Качаткоў – сябра
- Юрась Мурог - сябра
- Юрась Шапецька – сябра

2. Арганізацыйныя палажэнні

- Дзейнасць інстытута ажыццяўляецца паводле яго статуса як нон-профіт федэральнай арганізацыі, зарэгістраванай 20 студзеня 2019 года пад імем “The Belarusian Institute of Arts and Sciences, Canada” and “Institut bélarussien des arts et des sciences, Canada” (Corporation number is 11200733-4). Наш інстытут - гэта першая беларуская арганізацыя зарэгістраваная ў Канадзе; Згуртаванне беларусаў Канады было зарэгістравана ў 2021 годзе.
- Праца інстытута праводзілася ў адпаведнасці з мэтамі і заданнямі, прапісанымі ў Статуце БІНІМ, Канада. Галоўным у дзейнасці інстытута было развіццё беларускіх даследаванняў і культуры з мэтай распаўсюджвання і прасоўвання такіх даследаванняў і культуры ў Беларусі, Канадзе і за мяжой.
- Управа БІНІМ, Канада збіралася на паседжанні па меры неабходнасці. Асноўныя рабочыя пытанні вырашаліся праз е-мэйлы і тэлефонныя размовы.
- Тое што рабілася сябрамі інстытута публікавалася на беларускіх сайтах (www.binim.org , адміністратар А.Каралькевіч), у часопісе “Культура. Нацыя” – выданьне БІНІМ, Канада (www.sakavik.net, адміністратар П.Мурзёнак), а таксама ў беларускіх і іншых выданнях.
- У дадатак, дзейнасць БІНІМ, Канада за ўказаны перыяд адлюстроўвалася ў Беллетэні КАС (Канадзійскай асацыяцыі славістаў): CAS Newsletter, NO. 119 FALL-SPRING 2022-2023 VOL. LXV (гл. Дадатак і лінк <https://slavists.ca/wp-content/uploads/CAS-Newsletter-2023.pdf>)
- Частка нашых мерапрыемстваў праводзілася разам з іншымі арганізацыямі, у прыватнасці, што важна падкрэсліць з сябрамі Згуртавання беларусаў Канады.
- З 2018 года ўведзена палажэнне аб узнагароджванні дыпламамі\падзякамі БІНІМ, Канада, асоб, якія ўнеслі важны ўклад у развіццё беларускай культуры і даследаванняў у Канадзе, Беларусі, і па-за яе межамі.

3. Спіс сяброў БІНІМ, Канада

Па стану на верасень 2017 года у спіс былі ўнесены 32 чалавекі, з іх 8 асоб былі пазначаны, як неактыўныя. Неактыўныя асобы былі вылучаны ў асобны спіс (як патэнцыйныя кандыдаты). На сёння спіс сяброў БІНІМ, Канада складаецца з 18 асобаў. Спіс можа змяніцца ў залежнасці ад унясення складак.

Цяперашні спіс актыўных, дзейных сяброў БІНІМ, Канада (кастрычнік 2023)

Імя, прозвішча
Наталія Баркар
Ірына Варабей
Вольга Іпатава
Аляксандр Каралькевіч
Руслан Качаткоў
Пётра Мурзёнак
Юрась Муруг
Сяргей Панізьнік
Віка Панізьнік
Юрась Рапецкі
Міхась Рыкаў
Галіна Рэзаіпур
Івонка Сурвіла
Ягор Федзюшын
Юрась Шамецька
Ўладзя Шамецька
Валянціна Шаўчэнка
Пётр Шварцман

Запрашэнне быць сябрамі БІНІМ, Канада было напраўлена некалькім асобам: сп. М. Кенька, сп.А.Лявончанка, сп.А.Ляпко.

4. Фінансавая актыўнасць

На канец 2017 года, БІНІМ, Канада ня меў фінансавых сродкаў на сваім рахунку. Апошнія звесткі аб фінансавай дзейнасці БІНІМ, Канада былі прадстаўлены сп. Раісай Жук-Грышкевіч у 2002 годзе падчас Агульнага сходу інстытута. Паміж 2002 і 2017 гг. звестак аб фінансавай дзейнасці няма.

У 2017-2020 гг. з грошай, якія ўключаюць складкі і ахвяраванні, БІНІМ, Канада здолеў прафінансаваць:

- сваю рэгістрацыю (200 даляраў);
- выданне кнігі ў Беларусі “(Не)расстраляная паэзія” (500 даляраў);
- прыезд Н. Гардзіенкі, навукоўцы з Мінска, якая піша кнігу пра беларускую дыяспару ў Канадзе (звыш 1000 даляраў);

- часткова фінансавая падтрымка афармленьне спектакля “Вуліца Ларысы Геніюш” (200 даляраў).

У справаздачны перыяд фінансавая актыўнасць будзе прадстаўлена скарбнікам інстытута, сп. В.Шаўчэнка.

II. Асноўныя вынікі (тэкст на беларуску або на англійску)

II.1. Канферэнцыі

II.1.1. A conference dedicated to the 90th anniversary of Uladzimir Karatkevich

On Saturday, November 28, 2020, a conference dedicated to the 90th anniversary of the famous Belarusian writer U. Karatkevich was held. It was organized by members of the Belarusian Institute of Science and Arts in Canada (BINIM, Canada) with the participation of the Belarusian-Canadian Alliance. Ten academic papers were presented for the audience followed by poetic and musical parts. Some materials presented by the speakers are published in the web-magazine “Culture. Nation”, issue 26, December 2020, pp.21-65; www.sakavik.net. Link for video of this wonderful conference-party: <https://binim.org/index.php/2020/12/02/evening-90th-karatkevich/>

II.1.2. BINIM, Canada as a co-organizer of the International Conference in Warsaw “Belarusian Identity: Past Experience and Challenges for the Future Relating to 30th Year of Declaration of Belarus’s Independence” held at the Warsaw University on March 1, 2021

The conference was organized by the Department of International Studies of Central and Eastern Europe. Partnering organizers were BINIM, New York and BINIM, Canada. The Conference was conducted under the guidance of the University’s Rector and President of BNR Committee, I. Survilla. More than thirty researchers read papers on the given subject. The President of BINIM, Canada, P. Murzionak, gave the opening speech of welcome and presented his paper under the title: “Belarusian Institute of Arts and Sciences in Canada in Support of Belarusian Identity” (web-magazine “Kultura. Natsyja”, issue 27, April 2021, 245-259, www.sakavik.net).

<https://binim.org/index.php/2021/03/25/warsaw-conference-2021/>

<https://binim.org/index.php/2021/04/01/ivonka-conference-2021/>

II.1.3. Conference dedicated to "(Un)killed poetry". October 29, 2022 by Belarusian Institute of Arts and Sciences, Canada

Presentations:

Yuras Shametka "Mihas Charot - History of legends. 1896-1937".

"CULTURE. NATION", #30, November 2022, 431-435.

Piotra Murzionak "Three poems to "(Un)perversed poetry".

"CULTURE. NATION", #30, November 2022, 436-438.

II.1.4. On November 12, 2022, the conference "Belarusian nation through the eyes of the diaspora and compatriots" was held (in virtual format).

The conference was organized by the Belarusian Institute of Arts and Science (Canada) and the web-magazine "Culture. Nation" and took place in a virtual format. It was timed to the 55th anniversary of the Institute and the 10th anniversary of the Magazine. In two sections of the conference and during the round table, issues of national consciousness, history and culture of Belarusians at home and abroad in the modern period were discussed. Researchers from six countries spoke at the conference. The materials of the conference are published in this issue of the magazine. During the discussion at the round table, recommendations were developed, which were decided to be sent to the national leader - Svjatlana Tsikhanouskaja.

The organizing committee: N. Barkar, A. Liavonchanka, A.Karalkevich, Yu.Rapetski, P. Murzionak

Published: Youtube: <https://youtube.com/@binimcanada>, and in "CULTURE. NATION", issue 30, November 2023 (see below **14 presentations**) (www.sakavik.net)

Program of the conference:

9:30 - 12:00. Section A: "Influence of Positive Factors on National Consciousness".
Moderator – Piotra Murzionak

Vadzim Shyshko (*Pastavy - Lodz*): "Streams of Revealed National Consciousness as a Human Phenomenon and an Analysis of Factors Which Can in Some Form Influence Belarusian National Consciousness". "CULTURE. NATION", #30, November 2022, 18-24.

Liavon Karpovich (*Luna-Volja, Belarus*): "National Self-Consciousness in the Light of Morality, Mercy and Love". "CULTURE. NATION", #30, November 2022, 25-51.

Viktar Korbut (*Warsaw, Poland*): "The Formation of a Model of National History and National Pantheon on the Pages of *Nasha Niva* Newspaper from 1906-1907".

"CULTURE. NATION", #30, November 2022, 52-67.

Alena Liavonchanka (*Toronto, Canada*): "Practical Experience in Developing Organizations for Belarusian Diaspora". "CULTURE. NATION", #30, November 2022, 68-76.

Volha Yermalayeva Franco (*Salvador - Bahia, Brazil*): "Belarusian Diaspora in Brazil: Transformation 2020". "CULTURE. NATION", #30, November 2022, 77-89.

Piotra Murzionak (*Ottawa, Canada*): "Dynamics of Factors Offering Positive Influence on National Consciousness at the Beginning of the Twenty First Century", "CULTURE. NATION", #30, November 2022, 90-103.

12:30 -15:15. Секцыя Б, Section B: “Present-day Culture and History of Belarusians in Their Homeland and Abroad”. Moderator – Natalia Barkar

Uladyka Sviataslau Lohin (*Toronto, Canada*): “Role of the Belarusian Autocephalic Orthodox Church in Strengthening National Consciousness”, *"CULTURE. NATION"*, #30, November 2022, 104.

David Marples (*Edmonton, Canada*): "The Ambivalent Role of the 'Great Patriotic War' in shaping historical memory and national identity in contemporary Belarus", *"CULTURE. NATION"*, #30, November 2022, 105.

Ales Simakou (*Gomel, Belarus*): “Study of Belarusian-First Nations’ Relationship: Most Significant Non-Ethnographic Categories”, *"CULTURE. NATION"*, #30, November 2022, 106-124.

Vital Zajka (*New York, USA*): “Yanka Zaprudnik as a Historian and Belarusian Public Activist in Europe and USA”. *"CULTURE. NATION"*, #30, November 2022, 125-132.

Radaslau Kaleta (*Warsaw, Poland*): “The Belarusian Language, Literature and Culture in Latest Textbooks for Belarusian Children of Padliasha (Poland) Published by the AB-BA Coalition”. *"CULTURE. NATION"*, #30, November 2022, 133-145.

Paterson Franco Costa (*Salvador - Bahia, Brazil*): “Belarusian Studies in Brazil: Challenges and Perspectives”. *"CULTURE. NATION"*, #30, November 2022, 146-164.

Yuras Muroh (*Kyiv, Ukraine*): “About the Project ‘Forefathers’: Ukraine – Great Scythia – Guarantor of Belarusian Identity”. *"CULTURE. NATION"*, #30, November 2022, 165-166.

Natalia Barkar (*Ottawa, Canada*): “Ten Conscious Steps for “Kultura. Natsya” Journal (in honour of its Decade-long Existence Since its Inauguration: 2012 – 2022)” *"CULTURE. NATION"*, #30, November 2022, 167-174.

15:30 -17:00. Round table: “WHAT TO DO”

Continue what we are doing ...

Tell a neighbor what we know ...

What may diaspora do ...

II.1.5. Сябры інстытута прынялі актыўны удзел у падрыхтоўцы да X-га міжнароднага кангрэса даследчыкаў з цэнтральна- і усходнееўрапейскіх краін Кангрэс, арганізаваны міжнародным камітэтам (ICCEES, International Council for Central and East European Studies), мусіў адбыцца 4-9 жніўня 2020 года у Манрэалі,

аднак, у сувязі з КОВІД-інфекцыяй перанесены на 2021 год (інфармацыя змешчана ніжэй).

Трое нашых сяброў, Г.Туміловіч, Ю.Шамецька, і П. Мурзёнак падалі заўкі на ўдзел у кангрэсе: Іх даклады, прынятыя арганізатарамі кангрэса, будуць прадстаўлены на панэлі пад назвай “From Legends to Modern Belarus”:

- Galina Toumilovich: BNR. Role of M. Downar-Zapolski in forming the basis for the creation of Belarusian statehood.
- Juraś Šamečka: Themes of books written by Belarusian Institute of Arts and Sciences members for 2015 - 2020
- Piotra Murzionak: Does Belarus Belong to Western Civilisation?

У дадатак, прынята канцэртная праграма Беларускага вечара “Celebrating Belarusian Music and Dance”, у якім прымуць удзел сябры БІНІМ, Канада:

- Galina Rezaeipour (violin). Classical music. Accompanist - Tereza Bakus (piano)
- Irena and Vladimir Klimkovich. Two Belarusian dances.
- Duet "Cantabile": Vlada Chametka (violin) and Michail Rykov (guitar). The melodies of native land (music of Belarusian composers, accompanied by photos of the Belarusian kravidav. Photo by Alexandr Korolkevitch.)
- Valentina Shevtchenko. Belarusian popular songs.
- Sviatlana Litvinava. Belarusian folk songs.
- Belarusian Folk Choirs "Javarovy Ludzi" (Maple Folk) and "Javarovy Dzieci" (Maple Kids). Musical and ethnographic show with a display of Belarusian folk rituals. Head - Violetta Kovaleva.

II.1.6. Annual conference of CAS, May 14, 2022

Piotra Murzionak: Comments to book: “Belarus: Prospects of a Middle Power”. *Annual conference of CAS, May 14, 2022. Session 4-A: Post-Socialist Nation Building.*

II.1.7. Annual conference of CAS, May 14, 2022

Piotra Murzionak “Belarus: Prospects of a Middle Power”. *Lexington Books, Lanham - Boulder - New York - London, 2022, 346 pages. Warsaw University, November 29, 2022.*

II.1.8. International Congress of Belarusian Studies; Kaunas, Lithuania; Sept 30, 2022

Piotra Murzionak: Civilizational reasons for Russia-Ukraine war and position of Belarus. *International Congress of Belarusian Studies; Kaunas, Lithuania; September 30, 2022. "CULTURE. NATION", #30, November 2022, 175-181.*

II.2. 10-year anniversary of the magazine "Culture. Nation"

During the General meeting of BINIM, Canada (October 2020), a decision was made to grant the web-magazine "Culture. Nation" the status of a printed body of BINIM, Canada. The web-magazine "CULTURE. NATION", ISSN2562-9506 was founded in 2012 as an independent *on-line* periodical intended to provide another platform to discuss Belarusian history and culture, and to support the development of Belaruskasć (*Belarusian heritage*). The magazine presents original analytical articles, essays, discussions and comments on history, language, literature, sociology, traditions, and other topics related to the development of the Belarusian nation.

The magazine first appeared *online* on March 14, 2013. Its first 6 issues were published under the name "SAKAVIK". The International Standard Serial Number (ISSN) was issued on March 20, 2013 by ISSN Canada (ISSN 2291-4757). The current serial number is under the new title of "CULTURE. NATION". Separate issues of the magazine were published every three months up to the 21st issue (spring 2018). By decision of the editorial board the magazine "Culture. Nation" is now being published twice a year (spring / fall).

In presentation by Natalia Barkar (Editorial Board member), "The Ten Conscious Steps of webzine "Kultura. Natsyja", 2013-2022", at the conference **"Belarusian nation through the eyes of the diaspora and compatriots"** (November 12, 2022), there were summarized the magazine achievements: In total, 398 materials and 923 pictures are placed in 30 issues of the magazine. In 30 issues of the magazine "Culture. Nation", published to date, 79 authors presented their materials. Of them, which is very pleasant, 27 authors are from Belarus, 32 - from Canada (including officials), 7 - from the United States of America, 3 - from Poland, 2 - from Brazil, and one - from Australia, Germany, and other countries. "CULTURE. NATION", issue 30, November 2022, 167-174, www.sakavik.net.

II.3. Сайт БІНІМ, Канада

Дзякуючы намаганням і прафесіяналізму Аляксандра Каралькевіча працягвае актыўна дзейнічаць сайт інстытута www.binim.org. На ім з'яўляецца шмат цікавых матэрыялаў, уключаючы артыкулы, відэа, выступленьні. Сярод іх і відэа створаныя А. Каралькевічам:

- Our Hearts with Belarus (*performance of musicians*)
<https://youtube.com/playlist?list=PL7VOM9WOY28eGcUnoAPCOjAg2xxpFo-WE>
- Vershalucia (*verses declamation accompanied with music*)
<https://youtube.com/playlist?list=PL7VOM9WOY28cG5wLT6fbCkFrKy52KaDJM>
- Voices of Chernobyl (*readings of works of Svetlana Alexievich, the Nobel prize winner, regarding the Chernobyl disaster-1986*)

<https://binim.org/index.php/2021/04/25/voices-of-chernobyl/>

• Dzmitry Daugaleu, Uladzimir Petyukevich “Wish me, mom”, arranged by **Nina Gordon**

<https://youtu.be/J8GeTXKm9c0>

• Ihar Lučanok and Yakub Kolas. “Мой родны кут” / “My Native Place” arranged by **Nina Gordon**, <https://youtu.be/6u-OeumpUSg>

• Leonard Cohen / **Mike Rykau\Міхаіл Рыкаў**. “The Future” / “Будущее” / “Будычыня”

<https://youtu.be/YKkYpxQHqiI>

• Leonard Cohen / **Mike Rykau\Міхаіл Рыкаў**. “Anthem” / “Гимн” / “Гімн”
<https://youtu.be/UdbkebalLZE>

• Playing For Ukraine. **Double String Quartet** & Special Guests including Belarusian Canadians, <https://youtu.be/zoaKkNlkdN4>

• Святослав Вакарчук. “Така як ты”. By **Ulada Chametka and Mike Rykau**, #standwithukraine, <https://youtu.be/yQfuirolmBk>

• **Siarhei Douhushau**. Hurdy-gurdy and other. 9. <https://youtu.be/kYP0vr4dUk0>

• **Івонка Сурвілла** Мастацтва ў маім жыцці.

<https://www.youtube.com/playlist?list=PL7VOM9WOY28dUC8KibOCtzpVKUijLSPTM>

• **Алёна Ляпко** Мастацтва і маё жыццё.

<https://www.youtube.com/playlist?list=PL7VOM9WOY28dUC8KibOCtzpVKUijLSPTM>

• **Пётра Шварцман** Мастак і архітэктар.

www.youtube.com/playlist?list=PL7VOM9WOY28dUC8KibOCtzpVKUijLSPTM

II.4. Заслугоўвае прыемнай увагі праца Беларускага чытацкага клуба - Reader' Belarusian club, moderator – Yu. Chametka, стваральнік адпаведных відэа – сп. А. Каралькевіч.

Four meeting and discussions with writers and poets were held:

Tanya Skarkinina. “Raicentr”, <https://youtu.be/C7AgJNZteJw>

Uladzimir Nyaklyayev. “HEY BEN GUINOME”, <https://youtu.be/VmQHojzqcHk>

Eva Vezhnavevets “What are you going for, wolf?” Nov 19, 2022,
<https://youtu.be/AeILeoYp3zI>

Andrei Khadanovich January 28, 2023, <https://youtu.be/KCCkQee5ejA>

II.5. Book publication

II.5.1. BINIM, Canada supported publication of three books in Belarus in 2021

1. “(Ne)rasstraljanyja/(Not)executed” compiled by S.Budkin, V. Zybul. Minsk: A.M.Janushkevich, 2021, 442 pp., il. ISBN 978-985-7210-69-5. A unique publication calls to return names and works of repressed Belarusian writers and poets of the 1920s-1930s and includes 18 life stories of Belarusian prominent figures, their selected works and archival photographs published for the first time.
2. “Dr. Maria Paula Survilla (1964 – 2020): A Scholar and Advocate of Belarusian Culture”. Minsk, Limaryjus, 2021, 408 pp, il. ISBN 978-985-6968-85-6. Compiled by Z.Gimpelevich. The book is dedicated to the eternal memory of Prof. P. Survilla, the former member of the BINIM, Canada. Thirty authors, including BINIM members V.Ipatava, Yu. Chametka, A.Karalkevich, P.Murzionak, S.Paniznik, cover some historical and cultural knowledge about Belarus including scholarly articles, a few short memoirs, poetry, and photographs.

II.5.2. A. Korolkevitch was helping in preparing for publishing the book: “Belarusian Fine Art: Time and Time Again” by Dr. Z. Gimpelevich
<https://books.friesenpress.com/store/title/119734000255436749>

II.5.3. Piotra P. Murzionak “Belarus: Prospects of a Middle Power” published *March 15, 2022, Lexington Press*.

II.5.4. Сябры інстытута Н. Баркар і П. Мурзёнак прафінансавалі выданьне дзвюх кніг краянаўца Ігара Пракаповіча, што з Пастаўскага раёна, Віцебскай вобласці:

- Пракаповіч, І.М. Друцкія-Любецкія. Пастаўская галіна славытага роду / І.М. — Мінск : Ковчег, 2021. — 103 с.
- Пракаповіч, І. М. Сферы: паэзія — Мінск: Ковчег, 2022. — 128 с.

II.6. Belarusian Institute of Arts and Sciences, Canada established two types of awards: “Diplomas” and “Appreciation awards”.

During this period two persons received Diplomas:

Mrs. Violeta Kovaleva “For many years of support and development of Belarusian singing heritage and passing it on to children”

Mr. Alexander Karalkevich “For many years of work in covering the life of the Belarusian diaspora in Canada”

Appreciation awards received **24 persons and the folk groups "Yavory People" and "Yavory Children"** “For active participation in the scientific and cultural program of the

X International Congress of ICCEES” (International Council for Central and East European Studies) (Montreal, August 2021).

II.7. The National Day celebration, March 19, 2023

The Ottawa branch of the Association of Belarusians of Canada and the Belarusian Institute of Science and Art in Canada sincerely invite you to the solemn celebration of National Day, the 105th anniversary of the Declaration of Independence of the Belarusian People's Republic.

The celebration will take place on Sunday, March 19, 2023, at 3:00pm. Address: 207 Woodroffe Ave, Ottawa, ON, K2A 3V1, Woodroffe United Church

Streaming: <https://youtube.com/live/XCXSFVXqjfE>

3:00PM - 4:00PM:

- Congratulatory speech of Mr. Ivonka Survila, Chairman of the Council of the BNR
- Welcome speech by Dr. P. Murzionak, Chairman of BINiM, Canada
- Congratulations from the leaders of Ottawa national communities

4:00PM - 5:00PM: Festive concert.

II.8. Беларускі Інстытут Навукі і Мастацтва і Згуртаваньне Беларусаў Канады зладзілі 23 красавіка 2023 года прэзентацыю новай кнігі доктара Зіны Гімпелевіч “Беларускае выяўленчае мастацтва: зноў і зноў” (“Belarusian Fine Art: Time and Time Again”). Прэзентацыя адбылася з удзелам трох мастакоў сп. І. Сурвілла, сп. А. Ляпко, і сп. П. Шварцмана.

III. Публікацыі

III.1. Каля чатырох дзесяткаў артыкулаў у 2020-2023 гг. апублікаваны сябрамі інстытута ў часопісе «Культура. Нацыя».

“Культура, Нацыя”, №28, сьнежань 2021

-Галіна Туміловіч, PhD, Ordre des Palmes Académiques БНР: Роля М.В.Доўнар-Запольскага ў навукова-гістарычным абгрунтаванні высокай беларускай дзяржаўнасці (*тэзісы*) 73

-Juraś Šamiećka Selected Publications by the Membership of Belarusian Institute of Arts and Science (BINiM, Canada): 2015-2021 79

-Piotra Murzionak	Does Belarus Belong to Western Civilization	92
-Пётра Мурзёнак	Дзейнасць беларускіх асяродкаў у Канадзе ў сучасны перыяд (Беларускі інстытут навукі і мастацтва ў Канадзе)	109
-Новыя вершы Сяргея Панізьніка		173
-Сяргей Панізьнік	Зельнік майго Прыдзвіння	239
-Сяргей Панізьнік	СТЫРНАВОМУ КРАЯЗНАЎСТВА	298
-Piotra Murzionak	Presentation at Black Ribbon Day	304

“Культура, Нацыя”, №29, красавік 2022

Пётра Мурзёнак	Ад цемры – да святла! Калі?	6
Вітаўту Кіпелю	– 90, Сяргею Панізьніку – 80, Міхасю Кеньку – 75! Віншуем!	14
Сяргей Сцяпанавіч Панізьнік	– жыцццяпіс, аўтабіяграфічныя нататкі “Хто ахвочы, каб сустрэліся на Ёзвысці? ...” і адказы на пытанні ад часопіса “Культура. Нацыя”	33
Міхась (Міхаіл Паўлавіч) Кенька	– жыцццяпіс і аўтабіяграфічныя нататкі	46
<i>Да 500-годдзя адкрыцця першай друкарні ў Вільні Францішам Скарынам</i>		
Сяргей Панізьнік	Для дабра і пажытку людзям паспалітага	55
Сяргей Панізьнік	Прысутнасць Скарыны ў свеце, а найперш – на Беларускай Планеце	59
Сяргей Панізьнік	Абліччы сустрэчаў	412

BELARUS: PROSPECTS OF A MIDDLE POWER by Piotra P. Murzionak

Lexington books: Lanham-Boulder-New York-London. 2022, 346 pp. 524

Ад рэдакцыі: Краіна страціла Зубра беларускай літаратуры

Сяргей Панізьнік	Памяці Адама Іосіфавіча Мальдзіса (1932-2022)	529
Пётра Мурзёнак:	<i>3 жыццё беларускіх суполак</i>	537-553

Беларусы Атавы разам з Украінай супраць расійскай агрэсіі *Тэкст – П. Мурзёнак, здымкі – А.Каралькевіч.*

Да выступу на мітынг у падтрымку Украіны. Пётра Мурзёнак *Парламент Хіл, 6 сакавіка 2022 года*

“Культура, Нацыя”, №30, снежань 2021

Пётра Мурзёнак	ЧТО ДЕЛАТЬ? або ШТО РАБІЦЬ?	сс. 6-13
----------------	--	----------

Юрась Мурог (<i>Кіеў, Украіна</i>):	“Аб праекце "Прашчурны" - Украіна - Вялікая Скіфія - гарант ідэнтычнасці беларусаў”	165-166
---------------------------------------	--	---------

Наталія Баркар (<i>Атава, Канада</i>):	“Дзесяць свядомых крокаў часопіса “КУЛЬТУРА. НАЦЫЯ” (да 10-годдзя з дня заснавання - 2012-2022)”	167-174
--	---	---------

Pi

otra Murzionak: [Civilizational reasons for Russia-Ukraine war and position of Belarus.](#) *International Congress of Belarusian Studies; Kaunas, Lithuania; September 30, 2022* 175-181

Сяргей Жыцень [Там дзе доля і спатоля](#) 424-427

Пётра Мурзёнак [Дзень Чорнай стужкі - 2022 у Атаве.](#) 23 жніўня 2022 г. 428-429

Юрась Шамецька [“Міхась Чарот - Гісторыя легенд. 1896 -1937”](#) 431-435

Пётра Мурзёнак “Тры вершы да вечарыны “(Не)растраляная паэзія” 436-438
-прысвячэнні Францішку Скарыну 70

“Культура, Нацыя”, №31, красавік 2023

Пётра Мурзёнак [Вяртаючыся да Чарнобыля](#) 5-10

Пётра Мурзёнак [Гістарычная роля БНР і важныя факты з яе жыцця](#) 11-20

[Сяргей Панізьнік](#) Павучанні – парады (*нататкі пра хроснага бацьку*) 118-119

[Сяргей Панізьнік](#) 3 Магілёўскіх крыніц (*аўтарскія вершы і малюнкі!*):

- І горад вырас, як з зямлі, яго Магілёвам назвалі... 120-127

- У Магілёве, 1959 – 1962 128-134

[Сяргей Панізьнік](#) “У бяседзе – суседзі” 222-233

[Сяргей Панізьнік](#) Згукі роднага Прыдзвіння 350-356

[Сяргей Панізьнік](#) Будзем памятаць мы - не забудуць і нас 368-377

III.2. Багатая творчая справаздача сп. С. Панізьніка – паэта і грамадскага дзеяча – прадстаўлена ў раздзеле VI.2.

III.3. Сп. Юрась Рапецкі адзначыў, што яго самая галоўная праца ў інтарэсах беларушчыны і духоўнага падбадзёрвання і росту для зацікаўленых беларусаў заключалася ў тым, што кожны месяц пісаў казаньні, заснаваныя на хрысціянскім вучэнні ў Бібліі, і ўключаў у беларускамоўную перадачу “Добрая вестка”, выпускі якой можна слухаць на Ютубным канале пад назвай “Добрая вестка”. Да гэтых

перадач сп. Ю.Рапецкі далучае сучасныя беларускія хрысціянскія песні разам з музыкай і малітвамі.

IV. Удзел у іншых мерапрыемствах

Як старшыня інстытута, асабіста ці разам з іншымі сябрамі інстытута, прастаўляю БІНІМ, Канада на розных агульнаканадзкіх мерапрыемствах. У прыватнасці:

IV.1. Дзень памяці ахвяр камунізма і нацызма ў Еўропе (Дзень чорнай стужкі, акт Молатава-Рыбентропа) (глядзі дадатак з тэкстамі выступленняў)

Правядзенне падзеі каардынуецца Камітэтам цэнтральных і усходнееўрапейскіх краін (СЕЕСС, Canada). Прымаюць удзел прадстаўнікі дыяспар наступных краін: Беларусь, Чэхія, Эстонія, Венгрыя, Латвія, Літва, Польшча, Славакія, Украіна.

Падзеі адбываліся:

- 1.1. *August 23, 2022, In front of Russian Embassy in Ottawa*
- 1.2. *August 23, 2023, in front of Russian Embassy in Ottawa*

IV.2. “Дзень Волі”, Мітынг у падтрымку беларускай Рэвалюцыі надзеі 2020 (цэнтр горада – галоўны парк - Major Park), 27 сакавіка 2021 года, Атава (тэзісы для выступлення, прыкладаюцца)

V. Над чым трэба працаваць 2023-2026

(чакаюцца вашы прапановы, ніжэй прапновы з мінулага сходу)

1. Пашыраць склад інстытута, запрашаць новых сяброў.
2. Патрэбна большая інфармацыя пра дзейнасць інстытута.
3. Ужываць новыя формы працы, напрыклад, правядзенне канферэнцый інстытута.

VI. Дадаткі

VI.1. Змест бюлетэня КАС за восень-вясну 2022-2023 года

CAS Newsletter, NO. 119 FALL-SPRING 2022-2023 VOL. LXV

<https://slavists.ca/wp-content/uploads/CAS-Newsletter-2023.pdf>

Table of contents

Congratulations to our prize winners 4

University of Alberta 7

Carleton University 27

University of Toronto 31

University of Victoria 32

Belarusian Institute of Arts and Sciences, Canada 34

Canadian Institute of Ukrainian Studies 39

“Main Challenges and Issues of University Education in

War Conditions: Ukraine 2022” Conference 55

Individual Submissions 57

УІ.2. Творчая справаздача сп. С. Панізьніка

Пералік аўтараў, чые вершы былі перакладзеныя Сяргеем Панізьнікам

Расія

Аляксандр Блок, + Валерый Брусаў, + Сяргей Ясенін, + Міхаіл Казакоў, + Вадзім Кузняцоў, + С. Лідзіна, + Мілена Раждзественская, + Ніна Дзявольская, + Іван Жылін, + Фёдар Яфімаў, + Аляксандр Мікалаеў, + Аляксей Кулакоў, + Іосіф Васілеўскі, Міхаіл Стрыгалёў, + Давід Сімановіч, + Геннадзій Рымскі, + Мікіта Суловіч, Мікалай Кутаў, Аляксандр Дракахруст, + Іван Бурсаў, + Віктарас Ваціс – для Зоські Верас.

Україна

Багдан Ігар Антоныч, + Расціслаў Братунь, + Іван Гнацюк, + Віктар Грабоўскі, + Галіна Кірпа і Оляна Рута, і Дмытро Чараднічэнка, + Раман Качурыўскі, + Вольга Кіс, + Багдан-Нестар Лепкій, + Васіль Элан-Блакiтны, + Сцяпан Літвін, + Майя Львовіч, + Раман Лубкіўскі, + Аксана Лозава, + Іван Лучук і Уладзімір Лучук, і Аксана Сенатовіч, + Васіль Сіманенка, + Люба Проць, + Наталка Пазняк, + Мікола Пятрэнка, + Яраслава Паўлычка, + Дмытро Паўлычка, + Пятро Рабро, + Наталля Савчук, + Галіна Турэлік, + Оксана Шалак, + Міхайла Шалата, + Іван Франко.

Латвія

Мірдаз Абала, + Віктарс Аватыньш, + Карліс Баўманю, + Леанс Брыедыс, + Пэтэрс Брувэрыс, + Андрыс Веянс, + Пэтэрыс Зырнітыс, + Скайдрытэ Калдупэ, + Мірдза Кемпэ, + Лінда Кілэвіцэ, + Айя Лацэ, + Яніс Пэтэрс, + Віктарс Ліўзэмнакс, + Мара

Місыня, + Язэпс Османіс, + Яніс Райніс, + Анна Ранцанэ, + Валдыс Руя, + Кнутс Скуеніекс, +Талрыдс Руліс.(Пераклады – паводле падрадкоўнікаў маёй сястры Ніны Янсанэ /21.XI.1933—11.IX.2019/.

Літва

Сігітас Гяда, + Ёнас Лапашынскас, + Альфонсас Малдоніс, +Даля Саўкайцітэ, + Вайдотас Спудас, + Ёнас Шымкус.

Чэхія

Карэл Гаўлічэк Бароўскі, + Пётр Безруч, + Іржы Волкер, + Францішэк Галас, + Уладзімір Голан, + Міраслаў Голуб, + Ёзэф Гора, + Іван Дывіш, + Вілэм Завада, + Віцезслаў Нэзвал, Станіслаў Костка Нэйман, + Ян Нэруда, + Яраслаў Сайферт, + Карэл Томан, + Донат Шайнэр, + Францішэк Ксавэр Шальда, + Бланка Швабава, + Франя Шрамэк, + Павэл Шрут, Здэнэк Шэржык, + Карэл Яромір Эрбэн.

Польшча

Войцэх Борас, + Ева Панізнік-Бах

ЗША

Дагмар Топінка Волкат.

Сербія

Даяна Лазаравіч.

В'етнам

Ле Чонг Шам, + Хоан Тхі Зуэн.

Сустрэча роднасных сусветаў, 1997. Нацыянальны навукова-асветны цэнтр імя Францішка Скарыны. У зборніку прадстаўлены таксама паэты Азербайджана, Венгрыі, Грузіі, Казахстана, Кіргістана, Малдовы, Славакіі, Туркменістана. А таксама пераклады маіх вершаў на англійскую, балгарскую, латышскую, польскую, рускую, украінскую, чэшскую мовы.

Мае вершы пераклалі на англійскую мову Дагмар Топінка Волкат, Алена Таболіч, Вера Рыч: на французскую - Ніна Дзявольская.

Я ўзнагароджаны 6.03.1991 г. - медалём Францыска Скарыны; 20.05.1995 г. - Дыпламам Міжнароднага конкурса ЮНЕСКО “Сустрэча двух сусветаў – да 500-годдзя адкрыцця Калумбам Амерыкі; 27.01.2000 г.—Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Ёсць узнагарода ад імя БІНІМа.

Мне давалося наведаць Магілёў. 1959—1962. Навучэнец медвучылішча малое ў акаліцах горада. Працуе фельчарам у Княжыцах.

Львоў. 1963—1967. Курсант факультэта журналістыкі Вышэйшага ваенна-палітычнага вучылішча СА і ВМФ. 1964 - Падарожжа ад Львова праз Карпаты,

Белавежскую пушчу, Карэлію, Кандалакшу, Хібіны ў Мурманск.
1968 - Мікалаеў. На Другім фестывалі маладых паэтаў братніх рэспублік.
1969 - Масква. На Пятай Усесаюзнай нарадзе маладых пісьменнікаў.
1974 - Вільнюс. З А. Траяноўскім у музеі П. Сергіевіча.
1979 - Заснаваў літаратурна-этнаграфічны музей “Хата бабкі Параскі” у в.Цінкаўцы Верхнядзвінскага раёна.
1982—1993. Навуковы супрацоўнік Нацыянальнага навукова-асветнага цэнтра імя Ф. Скарыны. Пад кіраўніцтвам А. Мальдзіса працаваў над тэмай: “Прысутнасць беларускай культуры ў свеце”.
1984 - Гудзевічы. У музеі на юбілей Алеся Белакоза.
1987 - Ракаў. ДТ “Іслач”. На першым міжнародным семінары замежных перакладчыкаў.
1990 - На 19-й Сустрэчы беларусаў Паўночнай Амерыкі - у верасні быў госцем у Кліўлендзе, Нью-Ёрку, Чыкага.
1990 - Талін. З А. Лойкам і яго супрацоўнікамі адзначаў у Эстоніі 500-годдзе Скарыны.
1994 - Прызначаны старшынём Таварыства “Беларусь-Латвія. Шматгадовая дзейнасць у Беларускім Таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі.
1997 - 3 Гродна рулявыя Валянцін Дубатоўка, Міхась Скобла дапамаглі праз Варшаву трапіць у Прагу, Браціславу, Модру, Кракаў, Лодзь, Гайнаўку, Беласток для выяўлення там беларускай прысутнасці.
1999 - Заснаваў Музей Радзімазнаўства ў в. Лявонпаль Міёрскага раёна.
2000 - Літаратурную прэмію ў галіне крытыкі і літаратуразнаўства імя Уладзіміра Каласніка атрымаў за публіцыстычную творчасць, праект “Бацькаўшчына” (9 выпускаў зборніка гістарычнай літаратуры “Бацькаўшчына”).

ПРА СЯРГЕЯ СЦЯПАНАВІЧА ПАНІЗЬНІКА / СЯРГЕЯ ПАПАРА /

Нарадзіўся 10.05.1942 года ў в. Бабышкі Міёрскага р-на Віцебскай вобласці. Скончыў сярэдняю школу ў в. Лявонпаль /1959/, Магілёўскае медыцынскае вучылішча /1962/. Працаваў фельчарам у Княжыцкай бальніцы. У 1962 г. прызваны на службу ў Савецкую Армію. У 1967 г. закончыў факультэт журналістыкі Львоўскага Ваенна-палітычнага вучылішча СА і ВМФ. Служыў у рэдакцыях дывізіійных газет Беларускай ваеннай акругі і Цэнтральнай групы войск.

Першы зборнік вершаў выдадзены ў 1967 г. У тым жа 1967 г. прыняты ў Саюз пісьменнікаў. У 1977 г. працаваў у газеце “Вячэрні Мінск”. З 1979 г. – рэдактар на Дзяржтэлерадыё БССР. У 1982—1996 – рэдактар у выдавецтве “Юнацтва”, у 1992—1994 г.г. – у Нацыянальным навукова-асветніцкім цэнтры імя Ф. Скарыны. У 1996 – 1999 г.г. – вучоны сакратар Літаратурнага музея Янкі Купалы.

Аўтар зборнікаў: “Кастры Купалля” /1967/, “Палявая пошта” / 1972 /, “Крона надзеі” / 1975 /, “Чало і век” /1979/, “ Слова на дабрыдзень” /1982 /, “Мацярык” /1984 /, “Стырно” / 1989 /, “А пісар земскі...”/1994 /, “Пры сьвячэньні...” /2004 /, “Нас – многа!” /2012 /, “На падкове Дзвіны” /2019 /. Для дзяцей створаны кнігі: “Адкуль вясёлка п’е ваду” /1981 /, “Жыцень” /1986 /, “Мы – грамадзі!” /1989 /, “Золкая зёлка” /1999 /, “Літары ў расе” / 2011 /, “Гасцінцы з пуцявін-гасцінцаў” /2016 /. Выдадзены кнігі дакументальнай прозы: “Пасля вогненных вёсак...” /1980 /, “Браніслава”/1985/, “Освейская трагедия: Книга народной памяти” /1992 /, «Дзеці вайны» /разам з Л.Грамовіч, 1998 /. “Абліччы сустрэчаў”. Нататкі. / 2017 /.

Укладальнік зборнікаў: “За цябе, Радзіма” / 1984 /; + “Латышская савецкая паэзія: анталогія ў двух тамах” / разам з Мірдзай Абалай, 1984/; + “Воляй азорыцца свет” / 1985 /; + Максім Багдановіч “Узор васілька” / 1985 /;+ “Ветразь” / 1985, 1990, 1991 /; + “Песня Даўгавы” /1986 /; + “Наш Нёман” /разам з Лаймонасам Інісам, 1988 /; + “Падарожная кніжка Скарыны” /разам з Валянцінай Дышыневіч, 1990 /; + Турагельды Туякбаеў “Снежны чалавек”, у суаўтарстве з Міколам Мятліцкім / 1992 /;+ Янка Купала “Явар і каліна” /2000 /; + Крывіцкія руны: Беларускія пісьменнікі Латвіі” / 2003 /.+ “Крывіцкія руны. –Вып.ІІ: Беларускі культурны мацярык у Латвіі “-- укл.,прадм., камент: М. Казлоўскага, С. Панізьніка. / 2017 / і “Крывіцкія руны.— Вып. ІІІ./ 2019 /; + У супрацы з М.М. Казлоўскім выдадзены “Выбраныя творы” Віктара Вальтара / 2009 /, а таксама Вольгі і Сяргея Сахаравых / 2015/, Пятра Сакола і Валянціны Казлоўскай / 2016 /; + “Уладзімір Караткевіч. Быў. Ёсць. Буду!”/раздзел “Туклівы і чуйны” / 2005 /; + “Уладзімір Караткевіч: вядомы і невядомы” / раздзел “Свет мяне паўторыць” / 2010 /; + “Тысяча гадоў добраму суседству. Беларуская-літоўскае гістарычнае і літаратурнае сужыццё: анталогія” / 2009 /; + “Добрыя лекі: латышскія народныя казкі” у апрацоўцы Пятра Масальскага /2013 /; + “Я адзавуся! Кніга пра Каліноўскага і Касінераў Свабоды” / 2014 /.

За публіцыстычную творчасць, ідэю стварэння і падрыхтоўку зборнікаў гістарычнай літаратуры “Бацькаўшчына” / 1990—2002 / - лаўрэат прэміі імя Уладзіміра Калесніка.

Для серыі “Школьная бібліятэка” уклаў зборнікі: Максім Багдановіч “Шыпшына” /1991 /, +“У бязмежную даль: кніга пра Максіма Багдановіча” /1996 /; +”Слаўны сын Беларусі: кніга пра Скарыну” / 1994 /; + “Жыві ў свабодзе! Кніга пра Каліноўскага” / 1996 /; +“Родныя вобразы” /Янка Купала, Якуб Колас /, суўкладальнік Яўген Хвалеі /1997 /; + “Свой пачэсны пасад : кніга пра Янку Купалу” / 1999 /. У зб.“Сустрэча роднасных сусветаў” / 1997/ -- пераклады вершаў паэтаў Азербайджана, Венгрыі, В’етнама, Грузіі, Казахстана, Кыргызстана, Латвіі, Літвы, Малдовы, Расіі, Славакіі, Туркменістана, Украіны, Чэхіі. А таксама пераклады маіх вершаў на англійскую, латышскую, польскую, рускую, украінскую, чэшскую мовы.

У 2011 г. выдаў зборнік “На ўсе вякі...” з вершамі на беларускай мове і ў перакладах на англійскую і французскую мовы. Мае вершы ў перакладзе на французскую мову

– у зб. Н. С. Дзявольскай “У краіне паэтаў = Au pays des poetes” / 2011 / і ў зб. Н. С. Дзявольскай “Poetes russes, belarusses et polonais” / 2013 /. У Сербіі выдадзены зборнік “Вішні цвітуць” у перакладзе Даяны Лазарэвіч / 2019 /. У 1990 г. узначаліў таварыства “Беларусь—Чэхія”, у 1994 г. прызначаны старшынёй таварыства “Беларусь—Латвія” пры Беларускам таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі. У 1979, 1999 г.г. заснаваў літаратурна-краязнаўчыя музеі ў Верхнядзвінскім і Міёрскім раёнах.

Узнагароджаны медалём Францішка Скарыны /1991/, Ганаровай граматай Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь за ўклад у развіццё і пашырэнне кантактаў паміж грамадзкасцю Беларусі і сусветным супольніцтвам / 1996 /, ордэнам Трох Зорак ад прэзідэнтам Латвійскай Рэспублікі / 1998 /, дыпламам міжнароднага літаратурнага конкурсу ЮНЭСКА “Сустрэча двух сусветаў”; да 500-годдзя адкрыцця Калумбам Амерыкі / 1992 /, медаллю да 100-годдзя БНР / 2019 /, дыпламам за ўклад у развіццё беларускай культуры за кнігу “Крывіцкія руны” у 3-х тамах ад Беларускага Інстытута Навукі і і Мастацтва імя Францішка Скарыны ў Канадзе / 2019 /. Ганаровы грамадзянін Асвеі / 2003 /.

Даклад падрыхтаваны старшынёй БІНІМ, Канада, доктарам Пётрам Мурзёнкам і прадстаўлены на агульным паседжанні Інстытута 18 лістапада 2023 года

Пётра Мурзёнак: Дзейнасць Беларускага інстытута навукі і мастацтваў у Канадзе (БІНІМ, Канада) за перыяд з лістапада 2020 года па кастрычнік 2023 года (са справаздачы на агульным сходзе Інстытута 18 лістапада 2023 года) (взб-часопіс «Культура. Нацыя», №32, лістапад 2023, 88-107, www.sakavik.net)

Анатацыя. Старшыня БІНІМ, Канада, доктар Пётра Мурзёнак, падвёў вынікі дзейнасці Інстытута за тры гады (11.2020-10.2023). У справаздачы прыводзяцца звесткі аб складзе і структуры інстытута, аб міжнародных і інстытутскіх канферэнцыях і публікацыях, аб відэаматэрыялах і выданні кніг, аб дзейнасці кніжнага клуба і індывідуальнай актыўнасці сяброў Інстытута.

Piotra Murzionak: Activities of the Belarusian Institute of Science and Arts in Canada (BINIM, Canada) for the period from November 2020 to October 2023 (*from the report at the general meeting of the Institute on November 18, 2023*) (*web-magazine “Culture. Nation”, issue 32, November 2023, 88-107, www.sakavik.net*)

Abstract. The chairman of BINIM, Canada, Dr. Piotra Murzionak, summarized the results of the Institute's activities for three years (11.2020-10.2023). The report contains information on the composition and structure of the institute, on international and domestic conferences and publications, video materials and book publishing, on the activities of the book club and individual activity of members of the Institute.

Пётра Мурзёнак: Деятельность Белорусского института науки и искусств в Канаде (БИНИМ, Канада) за период с ноября 2020 по октябрь 2023 года (*из отчета на общем собрании института 18 ноября 2023 года*) (*веб-журнал “Культура. Нация”, вып. 32, ноябрь 2023, 88-107, www.sakavik.net*)

Аннотация. Председатель БИНИМ Канады, доктор Пётра Мурзенак, подвёл в своём докладе итоги деятельности института за три года (11.2020-10.2023). Отчёт содержит информацию о составе и структуре института, о международных и институтских конференциях и публикациях, о видеоматериалах и книгоиздании, о деятельности книжного клуба и индивидуальной активности членов института.